

Täysistunto

Torstai 23.3.2017 klo 15.59—18.27

3. Keskustelualoite Pohjoismaiden välisistä rajaesteistä

Keskustelualoite KA 1/2017 vp

Keskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Päiväjärjestyksen 3. asiana on ajankohtaiskeskustelu Pohjoismaiden välisistä rajaesteistä. Ajankohtaiskeskustelun avaa keskustelualoitteen ensimmäinen allekirjoittaja edustaja Juho Eerola. Muut puheenvuorot varataan P-painikkeella, ja ne saavat kestää enintään 2 minuuttia. Myönnän puheenvuorot harkitsemassani järjestyksessä. Tämän lisäksi myönnän harkintani mukaan 1 minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja. Ajankohtaiskeskustelulle varataan aikaa 2 tuntia.

Keskustelu

17.02 **Juho Eerola ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan ihan ensi alkuun kiittää puhemiestä tämän keskustelualoitteen tuomisesta täysistuntoon justinsa sopivasti Pohjolan päivänä. Tätä Pohjolan päivää vietetään juuri tänään kaikissa Pohjoismaissa ja Ahvenanmaalla, Färsaarilla sekä vielä Grönlannissakin 23.3.1962 allekirjoitetun Helsingin sopimuksen kunniaksi. Tämä Helsingin sopimushan on pohjoismaisen yhteistyön perussopimus, ja se määrittelee... [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Eerola.

Niin, herra puhemies?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ennen kuin jatkatte, minä pyydän kaiken muun keskustelun, jota tietysti täällä käydään, siirrettäväksi tämän salin ulkopuolelle.

Kiitos!

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Voitte jatkaa.

Tämä Helsingin sopimus määrittelee muun muassa Pohjoismaiden neuvoston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston tehtävät ja kokoonpanon sekä käytännön yhteistyön eri toimintatavat.

Helsingin sopimus on myös hyvä lähtökohta tämpäpäiväiselle rajaestekeskustelulle. Helsingin sopimuksessa todetaan selkeästi, että Pohjoismaiden tulee yhtenäistää kansallista lainsäädäntöä tietyillä aloilla enemmän. Sopimuksen 2 artiklassa korostetaan kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun tärkeyttä. Sopimuksen mukaan on myös tärkeää poistaa kau-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 28/2017 vp

pan ja pääomasiirtojen esteitä maiden väliltä. Voidaan todeta, että mikäli Helsingin sopimuksen henkeä noudatettaisiin, rajaesteet Pohjolassa olisi ratkottu jo aika päiviä sitten.

Kuitenkin tiedämme, että tilanne ei ole tämä ja että on olemassa monia esteitä, jotka hankaloittavat vapaata liikkuvuutta Pohjoismaiden välillä. Varmasti kaikki pohjoismaisten asioiden parissa työskentelevät kansanedustajat ovat saaneet yhteydenottoja kansalaisilta, jotka ovat kokeneet suuriakin käytännön ongelmia muuttaessaan rajojen yli Pohjoismaissa. Esimerkkinä mainitsen eläkeläisten asiat. Kun on koko työura tehty vaikkapa Ruotsin puolella ja sitten tultu Suomeen eläkepäiville, niin sitten koetaan, että on monenlaista hankaluutta siinä sitten verotuksessa ynnä muissa. Yksilötasolla merkittävimmät rajaesteet liittyvät justinsa näihin: verotukseen, sosiaalietuuksiin, sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuuteen ja työelämän rajoituksiin. Kun puhutaan näistä pohjoismaisista rajaesteistä, niin tämä ei siis liity mitenkään esimerkiksi tähän laittomaan maahantuloon eli siihen, että pyritään estämään turvapaikanhakijoita vaeltamasta maasta toiseen — kuten eräs toimittaja tuossa ennen tätä rajaestekeskustelua minulta kysyi, että nytkö vastustat sitä.

Näillä rajaesteillä nimittäin tarkoitetaan lakeja ja julkisia sääntöjä tai käytäntöjä, jotka haittaavat henkilöiden eli Pohjoismaiden kansalaisten liikkuvuutta tai yritysten rajat ylittävää toimintaa Pohjoismaissa. Usein tämä rajaeste johtuu sinällään oikean ja voimassa olevan säännön tai lain soveltamisesta, jonka rajaestevaikutuksista viranomaiset eivät vain ole olleet tietoisia. Mutta näitten rajaesteiden taustalla voi olla myös maiden protektionismia: omien markkinoiden tai muiden intressien suojelun halua.

Suomi toimii tänä vuonna puheenjohtajana Pohjoismaiden neuvostossa. Puheenjohtajamaa laatii puheenjohtajuusohjelman, josta käyvät ilmi vuoden prioriteetit. Yksi Suomen puheenjohtajuusohjelman pääprioriteeteista ja ohjelman läpileikkaava teema on rajaesteiden poistaminen. Toiminta pohjoismaisen vapaan liikkuvuuden puolesta ja rajaesteiden purkamiseksi oli myös keskeinen osa Suomen Pohjoismaiden ministerineuvoston viime vuoden puheenjohtajuuskauden prioriteetteja.

Suomi haluaa Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajana nostaa nämä rajaesteet ja niiden purkamisen vahvasti poliittiseen fokukseen. Tässä työssä meillä kansanedustajilla on erittäin tärkeä tehtävä. Meidän tulee luoda painetta Pohjoismaiden hallituksia kohtaan rajaesteiden poistamiseksi sekä pitää rajaestekysymykset poliittisella agendalla. Meidän tulee myös itse tehdä aktiivista työtä huomioidaksemme rajaesteitä lainsäädäntötyössä, valiokunnissa ja EU-direktiivien implementoinnissa.

Suomen puheenjohtajuuskauden aikana Pohjoismaiden neuvosto seuraa tiiviisti rajaestetyötä ja kehottaa Pohjoismaiden hallituksia ja ministerineuvostoa toimeenpanemaan rajaesteistä tehdyt päätökset. Myös Suomen Pohjoismaiden neuvoston valtuuskunta pyrkii omassa toiminnassaan edistämään näiden rajaesteiden poistamista muun muassa nostamalla rajaesteet esiin vuoropuhelussa kaikkien niiden ministereiden kanssa, jotka käyvät valtuuskunnassa kuultavana.

Suomen puheenjohtajuusohjelmassa on myös lueteltu tiettyjä konkreettisia rajaesteitä, joita pyritään vuoden aikana poistamaan. Monet näistä koskevat koulutussektorin rajaesteitä, kuten esimerkiksi ammattipätevyysien vastavuoroiseen tunnustamiseen liittyvät ongelmat. Toivomme, että tämä työ näkyy konkreettisesti pohjoismaisten kansalaisten arjessa. Rajaesteitä poistamalla edistetään ihmisten liikkuvuutta, parannetaan työllistymismahdollisuuksia, lisätään opiskelumahdollisuuksia ja vauhditetaan talouskasvua kautta koko Pohjolan. Tavoitteena on tehdä Pohjolan kansalaisten arjesta helpompaa liikkumisen osalta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 28/2017 vp

Yhtä tärkeää kuin näiden rajaesteiden poistaminen on ehkäistä uusien rajaesteiden syntymistä. Tässä on avainasemassa ennen kaikkea ennalta ehkäisevä työ. Pohjoismaiden on syytä terästää koordinaatiota ja tiedonvaihtoa uusien kansallisten sääntöjen käyttöönotossa, erityisesti kun maat toimeenpanevat EU-direktiivejä. Myös kansallisilla toimilla voidaan ehkäistä uusien rajaesteiden syntymistä. Esimerkiksi lakiehdotuksen valmistelun yhteydessä olisi tärkeää selvittää ehdotuksen seurauksia Pohjoismaiden sisällä muuttaville tai pendelöiville henkilöille.

Tehokas pohjoismainen rajaestetyö edellyttää tehokasta organisointia ja tehokasta tiedottamista. Suomessa pohjoismaiseen rajaestetyöhön on erikoistunut Pohjola-Nordenin neuvottelutoimikunta, joka koostuu eri hallinnonalojen ja ministeriöiden edustajista sekä neuvontapalveluista. Neuvontatoimikunnan työskentelystä saadut positiiviset kokemukset voisivat toimia esimerkkeinä rajaestetyön organisoinnille myös muissa Pohjoismaissa. Suomen Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajuuskauden yhtenä konkreettisena tavoitteena onkin neuvontatoimikunnan organisaatiosta ja toimintatavoista tiedottaminen, jotta se voisi toimia esimerkkinä rajaestetyön organisoinnille muissa Pohjoismaissa.

Arvoisa herra puhemies! Pohjoismaiden rajoja on useiden vuosikymmenten ajan vähitellen avattu eri osa-alueilla, paljolti Pohjoismaiden neuvoston tärkeän työn ansiosta. Vapaa liikkuvuus Pohjolassa, yhteiset työmarkkinat sekä mahdollisuus opiskella ja asua kaikissa Pohjoismaissa ovat etuja, jotka on saavutettu pitkäjänteisen työn tuloksena. Tätä pohjoismaista perinnettä kansalaisten vapaasta liikkuvuudesta valtioiden rajojen yli pitää vaalia ja priorisoida tulevaisuudessakin. Pohjoismaiden kansalaiset ovat myös oppineet arvostamaan ja hyödyntämään näitä mahdollisuuksia.

Työntekijöiden ja yritysten mahdollisuudet liikkua yli rajojen edistävät talouskasvua ja työllisyyttä niin Suomessa kuin muuallakin Pohjolassa. Pohjoismaat muodostavat itse asiassa maailman 12:nneksi suurimman talousalueen, jolla on yhteensä yli 27 miljoonaa asukasta. Euroopassa Pohjola lukeutuu viiden suurimman talouden joukkoon, joten liikkuvuuden esteiden poistaminen ei ole talouden kannalta ollenkaan merkityksetöntä. Pohjoismaiden tulee olla rajat ylittävän yhteistyön esikuva myös muulle maailmalle. Luomalla parhaat mahdolliset edellytykset yksityishenkilöille ja yrityksille toimia Pohjoismaissa rajojen yli vahvistetaan Pohjoismaiden kilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla.

Suomen Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajuuskauden ohjelman nimi on Suomen 100-vuotisjuhlaa mukaillen "Yhdessä — Tillsammans". "Yhdessä — Tillsammans" on myös ratkaisu näiden rajaesteiden poistamiseksi. Kuten aiemmin mainitsin, yhteispohjoismainen koordinaatio ja tiedonvaihto ovat pääkeinot, joilla estetään uusien rajaesteiden syntyminen. Asianomaiset ministerit ja toimivaltaiset viranomaiset poistavat rajaesteitä Pohjoismaissa, mutta vastuu rajaesteistä on myös muilla yhteiskunnan toimijoilla, kuten työmarkkinaosapuolilla, kansalaisyhteiskunnalla ja meillä lainsäätäjillä täällä eduskunnassa. Näihin talkoisiin on saatava mukaan kaikki, myös kaikki ministeriöt ja kaikki eduskunnan valiokunnat.

Rajaesteiden poistamiseksi tarvitaan aimo annos pohjoismaista solidaarisuutta. Osoitakaamme siis solidaarisuutta ja antakaamme tukea toisillemme työssä Pohjolan rajaesteiden poistamiseksi. Tuloksellinen rajaestetyö edellyttää selvää poliittista tahtoa. Olisi hienoa, mikäli näin Pohjolan päivän kunniaksi voisimme yhdessä osoittaa poliittisen tahtomme sitoutua tähän rajaestetyöhön, hallitus lupautumalla yhä ahkerampaan ja konkreettimpään työhön rajaesteiden poistamiseksi ja me kansanedustajat vuorostamme aktivoimalla itsemme rajaestekysymyksiin lainsäädäntövalmistelutyössä. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 28/2017 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, tähän on pyydetty seitsemän puheenvuoroa, ja kun puheenvuorojen mitta on vain 2 minuuttia enintään, niin ehdotukseni on, että käydään nämä seitsemän 2 minuutin mittaista puheenvuoroa ensiksi ja sen jälkeen siirrymme debattivaiheeseen.

17.13 Anne-Mari Virolainen kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos puheenjohtaja Eerolalle tästä esittelypuheenvuorosta, ja toivotan kaikille salissaolijoille oikein hyvää Pohjolan päivää. [Eduskunnasta: Kiitos!]

Eerola esitteli Pohjola-Nordenin ylläpitämän neuvottelutoimikunnan, ja mainitsitte siitä, että haluatte tiedottaa siitä muille Pohjoismaille. Olen kyllä sitä mieltä, että tiedottaminen ei enää tässä vaiheessa riitä, vaan meidän kollegoita Pohjoismaiden neuvostossa pitää vaatia ottamaan meidän neuvontatoimikunnan käytänteet myös omaan toimintarepertuaariinsa. Nimittäin neuvontatoimikunta on toiminut 15 vuotta, kokouksia on neljä kertaa vuodessa aina ennen rajaesteneuvoston kokoontumisia. Siellä on käsitelty vuodesta toiseen samoja asioita. Olen johtanut sitä neuvontatoimikuntaa nyt vajaan kahden vuoden ajan, ja jatkuvasti meillä on asialistalla rakentamismääräykset, potilasmatkat, pätevyysvaatimukset ammattitutkinnoissa ja niin edelleen. Mutta olennaistahan tässä on se, että näiden rajaesteiden purkaminen ja estäminen ei ole minkään yksittäisen viranomaisen vastuulla vaan se tehdään moniammatillisessa yhteistyössä, ja siitä on kuitenkin ollut melkoisen hyviä näyttöjä. Kysynkin tämän seurakunnan läsnäollessa: puheenjohtaja Eerola, olettehan valmis vaatimaan toimenpiteitä, ettette vain tyydy siihen tiedottamiseen? Siihen saatte varmasti meiltä kaikilta tässä salissa olevilta vahvan tuen.

17.14 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! Minusta tuntuu, että Pohjoismaat ovat hieman alikäytetty mahdollisuus, ja siitä ehkä kertoo myös se, että meitä on täällä vain kourallinen tänään puhumassa tästä tärkeästä asiasta. Kuten tuossa Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja Eerola totesi, niin itse asiassa Pohjoismaat ovat talousalueena suuri globaalitikin, G20:n sisällä, elikkä erittäin vauras alue, ja jos me osaisimme kaiken sen potentiaalin käyttäen, niin vaurautta voisi olla varmasti vielä enemmänkin.

65 000 pohjoismaista ihmistä pendelöi päivittäin Pohjoismaasta toiseen, ja näistä 10 000 on suomalaisia. Tästä huolimatta valtava määrä edelleen on niitä esteitä, joita arkipäivän työelämässä, kouluelämässä tai sitten eläkkeelle siirryttäessä tulee vastaan, puhumattaan siitä, mitä kaikkea yritykset kohtaavat, jos ne toimivat raja-alueilla tai useammassa Pohjoismaassa, joiden pitäisi olla niin samankaltaisia. Siksi tämä asia on äärimmäisen tärkeä ja olisi toivottavaa, että me niitä asioita, joita Pohjoismaiden neuvostossa aika monet täälläkin läsnä olevista edustajista ovat olleet tekemässä — lausuntoja, mietintöjä, esityksiä — saisimme myös sitten parlamentissa toimeenpantua. Tämä on tietenkin palaute meille kaikille: miten otamme ne esille omissa valiokunnissamme ja saisimme niitä myös kansalliseen lainsäädäntöön sisälle.

Mutta sitten on olemassa semmoisia koordinaatiokysymyksiä. Suomen erittäin kunnianhimoinen energia- ja ilmastostrategia linjasi esimerkiksi biopolttoaineiden sekoitevelvoitteen 30 prosenttiin. Tuore tieto kertoo, että Ruotsi meinaa nokittaa meitä plus 20 prosenttiyksikköä, elikkä he laittavat sen jopa puoleen, 50:een. Olisi todella tärkeää, että me kävisimme koordinaatiota myös enemmän Pohjoismaiden kesken. [Puhemies koputtaa] Nyt kun täällä on vaikutusvaltaisia ministereitä paikalla, olisin kysynyt vielä hallituksen puolelta: miten [Puhemies koputtaa] tätä koordinaatiota voidaan lisätä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 28/2017 vp

17.17 Maarit Feldt-Ranta sd: Arvoisa puhemies, herr talman! Todella hyvää Pohjolan päivää, kaikki kollegat! Usein olemme täällä aika kipakkaakin keskustelua käyneet eri asioista, mutta kyllä tämä pohjoismaisuus on semmoinen, joka yhdistää meitä kaikkia. Pohjoismaisuushan on maailmanluokan menestystarina. Oli sykähdyttävää tänäkin aamuna saada herätä tässä pohjoisessa pienessä maassa. Se on huikea menestystarina, että viisi pientä Pohjoismaata menestyvät kansainvälisissä mittauksissa vuosi toisensa jälkeen. Viimeksi tällä viikolla maanantaina oltiin kaikki kymppin kärjessä onnellisuudessa. Siinä meillä on yhdessä todella paljon vaalimista.

Niin kuin täällä Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja toi esille, tämä rajaesteiden ratkaiseminen ja Pohjoismaiden integraation syventäminen on varsinainen maratonlaji ja siinä toden totta tarvitaan meitä kaikkia, myös niitä kansanedustajia, jotka eivät ole Pohjoismaiden neuvoston toiminnassa mukana, koska kyllähän nämä rajaesteet syntyvät meidän maiden parlamenteissa, kun me säädämme näitä lakeja.

Yhdyn myös niihin kiitoksiin, joita Juho Eerola antoi Pohjola-Nordenin neuvontatoimikunnasta, mihin myös edustaja Virolainen on antanut oman panoksensa. Siitä voimme myös olla ylpeitä, ja toivon, että ministerit, jotka pohjoismaisissa kokouksissa käynte, pidätte tätä Suomen käytäntöä esillä. Olen itsekin vuosikausia saanut toimia tämän neuvontatoimikunnan puheenjohtajana. Se on hyvin pientä, arkista työtä, mutta sillä on ollut merkittävä vaikutus siihen, että me olemme saaneet meidän viranomaiset — Kelan, verottajan, Eläketurvakeskuksen — kiinnostumaan näistä kansalaisille tärkeistä asioista.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluaisin kehua ministeri Berneriä, joka on ollut erittäin hyvä yhteistyöministeri, ja kiittää häntä siitä tärkeästä työstä, jota hän on yhteistyöministerinä tehnyt ja tekee. On hienoa, että Suomen puheenjohtajuuskaudella meillä on asiat hyvin hallussa.

17.19 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Rajaesteiden poistamisella pyritään luomaan entistä avoimempaa Pohjolaa muuttamisen, sukkuloinnin, opiskelun ja yrittämisen osalta, ja se on erittäin hyvä asia. Poistamalla täältä rajaesteet saadaan parempi Pohjola, rajattomampi Pohjola. Olen myöskin itse istunut Pohjoismaiden neuvostossa, ja siellä tosiaan käsiteltiin näitä asioita. Ehkä on hyvä vielä muistaa, että tosiaankin Pohjoismaiden lisäksi siihen kuuluvat myös Grönlanti ja Färsaaret. Tietynlaisia rajaesteitä poistaisi ehkä meidän osaltamme se, että saisimme myöskin suomen kielellä kaikki tiedot siitä, mitä Pohjoismaiden neuvostossa tehdään — tällä hetkellä esimerkiksi luen tästä ruotsinkielistä tekstiä, koska en suomenkielistä heti löydä niin nopeasti netistä.

Mutta se, mikä on tärkeää, on se, että kun asutaan yhteisessä, avoimessa Pohjolassa ja mennään toiseen maahan työhön ja jos siellä tulee esimerkiksi työttömyys, seuraa vaikkapa välittömästi, niin ei tule sitä tilannetta, että pudotaan suojaverkon ulkopuolelle. Tai jos mennään naimisiin — poikkinaidaan, niin kuin pohjoisessa tehdään joen yli Haaparannan ja Tornion välillä — ja jos tullaan vaikkapa lomalle toiseen maahan ja sattuuakin olemaan niin, että synnytys käynnistyy siellä, niin se on pikkuinen ja aika isokin probleema perheelle.

Silloin, kun olin Pohjoismaiden neuvostossa, siellä keskusteltiin esimerkiksi pullojen palauttamisesta, kun on ostettu viereisestä maasta, siihen toiseen maahan, mutta se asia ei vain mene eteenpäin. Nyt toivoisin, että tällä hetkellä, tästä eteenpäin, Pohjoismaiden neuvoston jäsenet kertoisivat niistä konkreettisista rajaesteistä, mitkä ovat juuri silloin esillä. Nimittäin päätöksiä rajaesteiden poistamisesta ei tehdä Pohjoismaiden neuvostossa, vaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 28/2017 vp

kunkin maan parlamentti tekee omalta osaltaan sen esityksen, ja nyt me tarvitsemme tietoa sieltä ja esityksiä hallitukselle niistä asioista, jotka parantaisivat suomalaisten asiaa tässä.

17.21 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa herra puhemies! Hyvää Pohjolan päivää meille kaikille ja kiitokset ensinnä puheenjohtaja Juho Eerolalle tästä — saadaan keskustelualoite tänne saliin ja päästään tästä keskustelemaan. Kiitokset myös lämpimästi yhteistyöministeri Bernerille viime vuodesta ministerineuvoston osalta, saatiin hyvin tämä Suomen teema, mikä ministerineuvostossa oli. Oikeastaan se johdanto tuli vielä lisäksi meidän omasta hallitusohjelmastamme, eli norminpurkutalkoot, ja sitä myös tehtiin vahvasti pohjoismaisella tasolla, ja nimititte sinne mukaan Risto E. J. Penttilän, joka oli myös vahvasti puheenjohtajana rajaesteneuvoston toiminnassa, ja niin edelleen. Vielä täytyy kiittää meidän aktiivisia muita edustajia siellä ja vielä rajaesteryhmän puheenjohtajaa Katri Kulmunia näistä toimenpiteistä. Tämä rajaesteryhmään on nyt kasvu- ja kehitysvaliokunnan alaisena toimintana siellä neuvoston puolella. Mutta tässä on jo mainittukin nämä asiat, millä tavalla me niitä rajaesteitä voisimme vähentää, ja näen, että meillä pitäisi olla enemmän tätä keskustelua meidän eduskunnassa ja myös meidän valiokunnissa, kun näitä asioita käsitellään, ja pitäisi tuoda sitä pohjoismaista keskustelua ja siihen liittyvää keskustelua ihan sinne valiokuntatasolle. Eli aika vähän oikeastaan, kun mekin kuulemme asiantuntijoita ja teemme omia kotimaisia päätöksiä, katsomme sitä myös pohjoismaisilla silmälaseilla.

Toinen asia, mitä Pohjoismaissa pitäisi yhdessä miettiä, on myös tämä proaktiivisempi ote EU:n ja komission suuntaan, että kun lähdetään uutta lainsäädäntöä tekemään, niin olisi jonkinlainen yhteinen pohja meillä pohjoismaisesti, kun EU antaa omaa sääntelyään. Toinen asia on se, miten me implementoimme [Puhemies koputtaa] EU:n säännöstöä tänne Suomeen ja Pohjoismaihin, että siinä implementointivaiheessa ei tulisi lisää niitä rajaesteitä. Erinomaisia rajaesteen purkuja on myös yrityselämän osalta, ja tämä on hieno asia, että nämä kaikki asiat etenevät tällä tavalla.

17.23 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Itsekin haluan ensin toivottaa kaikille hyvää Pohjolan päivää. Täytyy sanoa, että kun olen useaankin otteeseen asunut ulkomaille, niin mitä kauemmaksi menee, sen vahvemmin se pohjoismainen identiteetti tulee itsellekin pintaan. Pohjoismaat ovat hyvin luonteva yhteistyöalue meille, ja pohjoismaiset yhteiskunnat ovat hyvin samankaltaisia, ja jaamme samanlaisen arvopohjan. Onkin erittäin tärkeää, että Pohjoismaiden välillä niin asumisen, opiskelun, työnteon, liikkumisen kuin kaupanteon tulisi olla niin vaivatonta, ettei sitä rajan ylittämistä edes huomaisi. Me tiedämme, että meillä on alueita, missä rajanylitys on hyvin luontevaa, vaikka tuolla pohjoisessa Tornio-Haaparanta, sitä rajaa ei juuri huomaakaan. Mutta sitten tietysti muualla asuvat eivät välttämättä aina ajattele, kuinka tärkeää on tämä, että me Pohjoismaissa voimme ilman näitä rajaesteitä toimia. Täytyy sanoa, että tämä suosittu Silta-tv-sarja on ollut kyllä erinomaisessa roolissa siinä, että se on tehnyt näkyväksi monille, miten ne rajaesteet arjessa vieläkin hankaloittavat Pohjoismaiden välillä elämää ja kuinka tärkeätä niitä olisi purkaa.

Itse näkisin erittäin tärkeänä sen, että me loisimme systemaattisen käytännön, kun me teemme omaa lainsäädäntöä, ja etenkin, kun me EU-lainsäädäntöä tuomme kotimaiseen, kansalliseen lainsäädäntöön, tekisimme systemaattisen tarkastelun, ettemme siinä kohtaa synnytä uusia rajaesteitä. On toki niinkin, että niiden edustajien, jotka ovat Pohjoismaiden neuvostossa, roolina on tuoda myös valiokuntiin tätä näkemystä, mutta se jää kyllä liian irralliseksi, jos se jätetään vain näiden yksittäisten edustajien harteille. Siksi tällainen sys-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 28/2017 vp

temaattinen Pohjoismaiden vaikutusarvio [Puhemies koputtaa] kaikkien lakien kohdalla olisi tarpeen.

17.25 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Pohjoismainen yhteistyö ei todellakaan ole itsestäänselvyys, sen eteen pitää tehdä töitä jatkuvasti. Minäkin haluaisin kiittää ministeri Berneriä: Meillä on ollut erittäin aktiivinen vuosi, ja minun mielestäni etenkin norjalaisen, miksei ruotsalaisten ja muidenkin, kanssa liikenneasioissa on päästy keskustelussa aivan uudelle tasolle. Iso kiitos siitä.

Vuonna 2014 otsikkona oli Pohjoismaat EU:ssa. Tämä on mielestäni edelleen todella tärkeä otsikko. Edustaja Pirttilahti nostikin esille tämän EU-vaikuttamisen ja mahdollisen proaktiivisuuden. Nyt kun me esimerkiksi liikenteen osalta puhumme 2023 alkavasta TEN-T-rahoituksesta, niin miten me olemme Suomea siellä esillä, miten muut Pohjoismaat? Meillä on aika paljon matkaa siihen, että tämä pohjoismainen saavutettavuus olisi meillä samalla tasolla kuin muissa Pohjoismaissa — äärettömän iso asia meille kaikille.

Kansallinen energia- ja ilmastostrategia on nyt meillä muun muassa talousvaliokunnassa, ja kuinka ollakaan, me huomaammekin, että tämä ei ole itse asiassa ihan kansallinen asia, se on kaikkea muuta kuin kansallinen asia. Se on ylikansallinen asia, se on pohjoismaalainen asia. Tässäkin me odotamme nyt Jorma Ollilan selvitystä, raporttia siitä, miten meidän tulisi jatkossa toimia Pohjoismaissa ja EU:ssa, ja etenkin, mitä Suomen tulisi tehdä. Kaiken kaikkiaan tämä valiokuntien välinen yhteistyö: esimerkiksi meillä talousvaliokunnassa nousee jatkuvasti esille, että meidän pitäisi enemmän olla tekemisissä meidän pohjoismaalaisten kollegoiden kanssa myös valiokuntatasolla. Siinäkin nyt tietysti itse kukin katsoo peiliin, mitä voisimme tehdä.

Arvoisa ministeri, kysyn vielä tätä: miten me voisimme nyt tätä proaktiivisuutta kehittää yhdessä, pohjoismaalaisittain vaikuttamalla, paremmin Euroopan unionissa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, avaan nyt vielä lopuksi debattivaiheen tässä keskustelussa. Ja josko ministeri haluaa sitä ennen jotakin sanoa, tai ministerit, jompikumpi — ei yhtä aikaa, mutta jompikumpi jossakin järjestyksessä — niin otetaan heidän sanottavansa ensiksi, ja sen jälkeen jatketaan debattia.

17.28 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herro puhemies! Hyvää Pohjolan päivää myös minun puolestani ja kiitoksia kiitoksista ja mukavasta palautteesta.

Pohjoismainen yhteistyö on meille yhteisesti tärkeä asia, ja edelleen pohjoismaisessa ministerineuvostossa pidämme aktiivisesti esillä rajaesteiden purkamista. Tärkeää siinä ovat juuri ne asiat, joita pidittekin omissa puheenvuoroissanne esillä, se, että me aktiivisesti teemme työtä rajaesteneuvostossa ja pidämme hyviä käytäntöjä esillä ja myöskin joka kokouksessa muistutamme sen työn seuraamisesta ja uusien tavoitteiden asettamisesta.

Toinen on se, että me katsomme EU-tasolla sitä, että me yhteisellä tavalla EU:ssa vaikutamme mutta myöskin toimeenpanemme EU:sta tulleita direktiivejä ja asetuksia. Siinä meillä on vielä parantamisen tarvetta paljon. Tässä on kyse myöskin siitä, kuinka paljon ja kuinka pitkälle olemme valmiita myöskin huomioimaan pohjoismaisen sisämarkkinan omana näkökulmanaan ja kuinka valmiita olemme myöskin huomioimaan omassa lainsäädäntövalmistelussamme sen, että aina tarkastamme, miten tämä asia on implementoitu tai ollaan implementoimassa muissa Pohjoismaissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 28/2017 vp

Kolmanneksi on tärkeää, että me priorisoimme joitakin alueita, joilla me tiivistämme yhteistyötä. Tällä hetkellä olemme keskustelleet nimenomaan digitaalisen sisämarkkinan toiminnan vahvistamisesta, energiayhteistyöstä, jossa meillä olivat juuri muutama viikko sitten energia- ja liikenneministerit Suomessa koolla, jossa tarkoitus on nimenomaan hyvin konkreettisella tasolla koordinoita yhteisiä tavoitteita ja myöskin niiden implementointia sekä lainsäädännössä että sitten yhteisten käytäntöjen luomiseksi, ja tapaamme uudestaan toukokuussa.

Nämä yhteiset tavoitteet ovat ehkä sitten juuri se tapa, millä me voimme tiivistää sitä yhteistyötä Pohjoismaiden kesken ja tehdä siitä hyvin pragmaattista. Tärkeähän tässä meillä on se, että neuvosto ja parlamentit ovat mukana tässä yhteistyössä ja vahvistavat sitä, mitä sitten toisaalta ministeriryhmissä valmistelemme, ja saamme sitten sitä keskustelua myöskin parlamentaarisella tasolla eteenpäin vietyä. — Kiitos.

17.30 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Itsekin olen ollut useaan eri otteeseen erilaisissa pohjoismaisissa yhteistyökokouksissa ja nimenomaan työelämäpuolella, toki se on usein laajentunut monelle muullekin sektorille. Mutta ehkä työelämäsektorilta sen verran, että tämä strategia, yhteistyöohjelma 2013—2017, on tämmöinen tärkeä monialainen painopistealue, raja-esteiden torjuminen ja purkaminen pohjoismaisilla työmarkkinoilla. Nyt uutta yhteistyöohjelmaa vuosille 2018—2021 valmistellaan ja luonnoksen mukaan edistetään liikkuvuutta ja torjutaan ja vähennetään rajaesteitä. Ennen kaikkea nämä vapaat pohjoismaiset työmarkkinat, jotka ovat olleet yli 60 vuotta Pohjoismaissa, on tärkeä säilyttää ja kehittää niitä edelleen.

Tässä työn ohessa tapasin herran nimeltä Poul Nielson. Poul Nielson teki 2016 toimeksiannosta suuren pohjoismaisen työelämäalan strategiaselvityksen, läpivalaisun, ja antoi suosituksia, mitä pitäisi hänen mielestään tehdä. Näitä suosituksia tietysti käsitellään ja niiden toimeenpanoa selvitetään ja valmistellaan nimenomaan työelämäalalla. Työttömyys-turvaan liittyvät asiat kuuluvat Suomessa tietysti pääasiassa STM:n puolelle, päävastuualueelle, mutta Pohjoismaissa työelämäalan ministerin toimialaan voivat sisältyä myös sosiaaliasiat.

Monella rajaesteellä on nyt yhteys, niin kuin täällä sanottiin, EU-lainsäädäntöön. Silloin se ratkaisu, mitä etsitään, on monesti aika vaikea tehdä puhtaasti Pohjoismaiden sisäisenä asiana, ja sen takia pitää tehdä sitä työtä myös tuolla EU-puolella. Minun mielestäni Suomi ja Pohjoismaat ovat tässä onnistuneet hyvin. Joka kerta, kun on meille vaikeita asioita, me kyllä haemme tukea muista Pohjoismaista.

Ehkä lopetan siihen, että yksi tämmöinen rajaeste, mikä oli työelämäalalla suoraan, joka liittyi TEMin hallinnonalaan, oli rajan yli suuntautuvien työhaastattelumatkojen korvaaminen. Tämän vuoden alusta tulleeeseen valtioneuvoston asetukseen julkisista työvoima- ja yrityspalveluista lisättiin uusi momentti, ja tämä este on poistunut. Minun mielestäni tämä oli yksi edistysaskel taas näitten rajaesteitten poistamisessa.

17.32 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksittäin Pohjoismaat ovat pieniä toimijoita, mutta yhdessä olemme maailman kymmenenneksi suurin talousmahti. Se on aika kova juttu.

G20:n merkitys on kasvanut. Se määrittelee talouspoliittisen agendan hyvin pitkälti, varsinkin kun nyt monenkeskisessä yhteistyössä ei pystytä aina sopimaan asioista. Kaikkien viiden Pohjoismaan kaikki ammatilliset keskusjärjestöt — eli meiltä Akava, STTK ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 28/2017 vp

SAK, ja kaikista Pohjoismaista kaikki keskusjärjestöt — ovat tehneet aloitteen ja kehottaneet pohjoismaisia hallituksia pohtimaan, millä tavalla Pohjoismaat voisivat tehdä sellaista yhteistyötä, että pääsisimme tiiviimpään yhteistyöhön ja vaikuttamaan tähän G20-agendaan. Olisi mielenkiintoista kuulla, miten hallituksessa tähän suhtaudutaan ja oletteko edenneet tässä asiassa.

17.33 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näitä erilaisia mittauksia eri sektoreilla tehdään aika ajoin milloin mistäkin — taisi viikolla tulla onnellisuudesta, ja kaikki Pohjoismaat olivat siellä kärjessä. Itse asiassa, mittari kuin mittari, kun puhutaan hyvistä asioista, aina Pohjoismaat ovat siellä kärkipäässä, kärkisijoilla, viiden joukossa, vähintäänkin kymmenen joukossa. Tämä on kyllä aika huikea alue koko maailmassa, ja se meiltä välillä unohtuu, että satumme olemaan onnekkaita, kun satumme asumaan tällä monessa mielessä maailman parhaalla alueella, joka on esimerkkialue vielä monelle muulle valtiolle.

Kohtalaisen kokoinen sisämarkkinakin tämä on, hyvä sijoittautumispaikka mille tahansa kv-yritykselle. Mutta käytämmekö kaiken sen potentiaalin, mikä Pohjoismaissa on, vai voisimmeko saada vielä enemmän irti tästä meidän yhteisestä yhteisöstämme? Kuulin, että kv-elokuvatuotantoja tällä hetkellä markkinoidaan yhteisesti ja se tuottaa tulosta. Mutta kuinka monta muuta sektoria voisi ollakaan, millä saataisimme hyötyä vielä tiiviimmästä yhteistyöstä, tätä pohdin, tätä kysyn.

17.34 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Virolaiselle voin vastata: Yritin tuossa alkupuheenvuorossani olla tällainen rakentava ja maltillinen, mutta kyllä ovat ihan totta nämä terveiset, mitkä liittyvät Pohjola-Nordenin neuvottelutoimikuntaan. Täytyy vastaisuudessa vaatia, se ei riitä pelkästään, että on rakentava täällä puhujapöytä — ihan oikea ja hyvä huomio.

Sitten edustaja Tolppanen tuskaili sen kanssa, että joutuu ruotsiksi tai tanskaksi lukemaan näitä esityksiä. Se on ihan totta, ja se on ollut ongelma tuolla Pohjoismaiden neuvostossa. Mutta nyt meillä on kuitenkin jäsenaloite, sekä Suomen valtuuskunnan että Islannin valtuuskunnan yhteinen jäsenaloite, jonka tarkoituksena on se, että suomen ja islannin kielistä tulisi tasaveroisia kieliä tanskan, ruotsin ja norjan rinnalle. Siihen on jopa aika myönteisesti suhtauduttu tuolla Pohjoismaiden neuvostossa. Se tietenkin tuo kustannuksia, se tiedetään, mutta itse ajattelen niin, [Puhemies koputtaa] että jos täällä Suomessa kaksikielisyys on rikkaus ja olemme valmiita siitä maksamaan, [Puhemies koputtaa] niin miksei Pohjolassa monikielisyys ole vielä suurempi rikkaus.

17.36 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä ovat useammat todistaneet, varsinkin edustaja Feldt-Ranta, tästä meidän yhteisestä sisämarkkinastamme — sehän nyt on noin 25 miljoonaa ihmistä tai siihen suuntaan — niin se on erittäin merkittävä. Kun me esimerkiksi teemme cleantech-innovaatioita ja muita ja on muun muassa tämä biopolttoaineasia, niin pitäisi saada kyllä mahdollisimman sujuvaksi sen markkinan toimivuus. Meillähan sähkömarkkinat ovat yksi hyvin toimiva esimerkki siitä Pohjolassa, ja siitä voidaan myös ottaa EU:hun mallia, voidaanko myös toisilla aloilla miettiä samansuuntaisia, yhtenäisempiä markkinatoimintoja. Siellä on hyviä esimerkkejä.

Sitten kun taas mennään näihin käytänteisiin, millä tavalla rajaesteitä on purettu, esimerkiksi verottajan käytänteisiin, niin kun Norjaan vietiin aikanaan koneita, niistä piti alvi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 28/2017 vp

maksaa ensin mennessä ja sitten sen sai ehkä tullessa takaisin, mutta nyt se on poistettu — kiitos siitä. Eli ollaan tehty kovasti töitä niitten purkamiseksi, mutta voisiko vielä kysyä tähän markkina-alueen vahvistamiseen liittyen, [Puhemies koputtaa] mikä siihen on näkemys?

17.37 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puhuimme äsken aivan oikein siitä, että meidän pitää olla aktiivisia ja aloitteellisia, ja olemme olleetkin, Pohjoismaiden tasolla. Muun muassa matkailussa olemme tehneet aloitteita laajemmasta pohjoismaisesta yhteistyöstä. Mutta olisin kysynyt, vaikka pääministeri ei nyt ole paikalla, aivan EU-tason aloitteista. Tästä on kohta 20 vuotta, kun vuonna 1997 silloinen pääministeri Paavo Lipponen teki aloitteen pohjoisesta ulottuvuudesta — se täyttää nyt tänä syksynä syyskuussa 20 vuotta. Tässä voisi olla ja ehkä tulisi olla jotain sellaista, että voisimme koota yhteen ei pelkästään suomalaisia ajatuksia vaan myös pohjoismaalaisia ajatuksia ja viedä niitä yhteisesti eteenpäin Euroopan unionissa, joten kysyn teiltä arvoisat ministerit: onko teillä ollut valtioneuvostossa keskustelua siitä, että tämä pohjoisen ulottuvuuden juhlapäivä näkyisi jotenkin käytännön tekemisissä?

17.38 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa työministeri ottikin esille sen, että kyllä näitä rajaesteitä saadaan myös purettua sieltä yksi kerrallaan. Kiitos siitä työstä.

Edustaja Feldt-Ranta nosti esille keskusjärjestöjen merkityksen, ja kun puhutaan yhteisistä työmarkkinoista, niin totta kai on myös työnantaja- ja työntekijäosapuolilla suuri merkitys sille, miten vaikkapa meidän työttömyyskassamaksamme siirtyvät maasta toiseen Pohjoismaiden välillä. Se on tietenkin työmarkkinaosapuolten välinen asia, mutta olisiko työministerillä tähän kuitenkin jotain näkemystä, miten voitaisiin kerätä ja koota näitä eri maiden työnantaja- ja työntekijäosapuolia saman pöydän ääreen ja nostaa myös siellä esille tätä rajaesteproblematiikkaa?

Sitten vielä, ministeri Berner, meillä on olemassa rajaesteneuvontaa tekevät kaksi henkilöä Suomessa. Voi olla, että se ei ole ehkä ihan riittävä määrä, [Puhemies koputtaa] jos verrataan vaikkapa siihen, että Ruotsin ja Norjan välillä on viitisentoista [Puhemies koputtaa] yhdessä pisteessä.

17.39 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella harvinaista, että tässä salissa käydään näin asiallista ja rakentavaa keskustelua kuin me nyt käymme. Kaikki kollegat sekä myöskin asianomaiset ministerit ovat poikkeuksetta käyttäneet puheenvuoroja positiiviseen sävyyn. Tässä huomaa, että ollaan asian ytimessä. Tämä on asia, joka yhdistää meitä yli puoluerajojen.

Värderade ministrar, jag skulle önska att ni också framför det här budskapet till våra nordiska kolleger, att det var en historisk diskussion kring de här nordiska frågorna, och en diskussion framför allt med positiva förtecken.

17.40 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi semmoinen konkreettinen asia, mikä näissä rajaesteissä pitäisi hoitaa, on tämä verotus eliikkä eläkeläisten verotus. Se ei varsinainen kaksoisverotus ole, mutta tilanne on noin kapulakielellä se, että jos olet tienannut Ruotsissa, niin Ruotsi verottaa sitten eläkettä siellä, ja jos muutat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 28/2017 vp

Suomeen, saat eläkettä Ruotsista — se on siis verotettu siellä — mutta jos saat myös Suomesta työeläkettä tai on jotain muuta tuloa, josta on kertynyt eläkettä, niin täällä nämä tulot lasketaan yhteen ja siitä tulosta määräytyy veroprosentti. Eli meidän progressiomme ryhtyy puremaan silloin tähän eläkeläisten verotukseen. Tämä on semmoinen asia, joka harmittaa ihmisiä tosi paljon. Meidän verolainsäädännössämme tämä on todella monimutkaisesti sanottu — kannattaa ihan lukea tuolta Veron sivuilta — niin että sitä on hankala soveltaa. Olisi kyllä kohtuullista, että suomalaiset, jotka ovat työskennelleet siellä, voisivat muuttaa kotikonnuillensa sitten, kun pääsevät eläkkeelle, ja saada eläkkeensä ilman korotettua veroa.

17.41 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä Pohjola-Nordenin neuvontatoimikunta on mainittu täällä useaan kertaan. Se on siis toimikunta, joka kokoaa yhteen viranomaiset, Kelan, verottajan, Eläketurvakeskuksen, ministeriöt, ja edustaja Virolainen johtaa sitä parhaillaan ja topakkana täällä esitti, että meidän pitäisi vähän enemmän pitää ääntä tästä meidän hienosta suomalaisesta keksinnöstämme myös tuolla Pohjoismaiden neuvostossa. Tämä oli hyvä idea edustaja Virolaiselta, ja minä esitänkin tässä — ja uskon, että niin myös edustaja Eerola, joka on Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja, koska hän on myös hyvin aktiivinen ja haluaa, että asioita tapahtuu — että Suomen valtuuskunta voisi hyvin tehdä tästä jäsenaloitteen Pohjoismaiden neuvostossa. Silloin se tulee virallisestikin muiden maiden käsiteltäväksi, ja voidaan sillä tavalla yrittää edistää tätä hyvää käytäntöä myös muitten Pohjoismaitten keskuudessa. Tämä on lupaus. Me tulemme ottamaan tämän valtuuskunnassa esille ja edistämme tätä edustaja Virolaisen, Pohjola-Nordenin puheenjohtajan, [Puhemies koputtaa] toivetta.

17.42 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tuossa äsken edustaja Virolaiselle jo vastasinkin, kyllä tätä tullaan vaatimaan, ja kyllä voidaan ottaa keskusteluun tällainen mahdollinen jäsenaloitekin. Se on erinomaisen tuntuinen idea, ainakin näin heti kuultuna, äkipäästä tullen.

Edustaja Tolppanen oli jälleen kerran asian ytimessä, niin kuin usein on. Tämä on asia, josta tulee kaikkein eniten palautetta Pohjoismaiden neuvoston jäsenille, eli tämä ns. "kaksoisverotus". Se on semmoinen asia, mihin pitää kohdistaa tätä huomiota.

Sitten myöskin se, mitä Tolppanen aikaisemmin puhui, että meidän Pohjoismaiden neuvoston jäsenten tulisi sitten kertoa, mitä rajaesteitä nyt on tulossa, jotta täällä tiedettäisiin. Me olemme just tähän tähdänneet, että nämä valiokunnat, mitä Pohjoismaiden neuvostossa on, olisivat yhteneväiset kansallisten parlamenttien kanssa, jotta se tieto sieltä tulisi. Ihan totta, edustaja Mikkonen, se ei pelkästään välttämättä riitä, vaan tähän tarvitaan myös lisäpanostuksia.

Sitten ministerille: Tiedän, että teille on tuttu tämä SIB-malli. Ministeri Lindström, olette tavannut pohjoismaisia työministereitä, ja olette keskustelleet nimenomaan maahanmuuttajien ongelmista työmarkkinoilla. Jokaisessa Pohjoismaassa afganistanilaiset, irakilaiset, somalialaiset ovat nämä maahanmuuttajaryhmät, jotka työllistyvät muita heikommien. [Puhemies koputtaa] Kertokaa lisää tästä hedelmällisestä keskustelusta, jonka kävitte.

17.43 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohjoismaiden neuvostossa aika moni asia ottaa pitkän ajan ennen kuin niistä saadaan sitten valmista eli

Pöytäkirjan asiakohta PTK 28/2017 vp

päästään siitä ehdotuksesta sitten toimenpiteisiin. Taisi olla tämä smart grid -aloitekin meillä sellainen, että meni kuusi vuotta, että se saatiin valmiiksi.

Nyt kun on Pohjoismaiden neuvostoa uudistettu mutta myös Pohjoismaiden ministerineuvostoa uudistettu, niin onko yhteistyöministerillä näkemystä, ovatko nämä uudistukset siinä mielessä parantaneet sitä asian käsittelyä? Aika usein Pohjoismaiden neuvoston ja ministerineuvoston välillä näitä asioita pallootellaan. Jos ainakin ministerineuvosto ottaisi kopin siitä ja lähettäisiin oikeasti ja voimakkaammin toimenpiteisiin. Tämä on sukua myös sille asialle, että saataisiin näitä toimenpiteitä nopeammin eteenpäin.

17.44 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lindström nosti aivan oikein esille Poul Nielsonin työmarkkina-asioita koskevan raportin. Olin itsekin siinä taustatyössä mukana, ja aika usein niin Ruotsissa kuin Tanskassa ja Norjassa asiasta keskustelleena olisin kysynyt teiltä, miten te näette nyt tämän jatkon, koska tämä on aivan oleellinen asia. Me kävimme läpi valiokunnassa tämän raportin, totesimme siinä olevat hyvät pääkohdat, mutta ehkä jäimme kaipaamaan hieman kuitenkin sitä kuuluisaa konkretiaa. Nyt jos koskaan olisi tilaisuus myös Suomea vaikuttaa tähän ja ottaa siinä mielessä vetovastuuta suomalaisille ja sitä kautta saada tätä pohjoismaista työmarkkinayhteistyötä eteenpäin.

17.45 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nousi esiin tämä eläkeläisiin kohdistuva verotus, joka on kyllä todella asia, joka paljon puhuttaa. Katsoin tätä muistiota, joka on yhteistyöministeriöiden rajaesteselonteko, joka on viime vuoden lokakuulle päivätty, ja täälläkin tämä ulkomaisten eläkkeiden verottaminen asuinmaassa on nostettu yhdeksi priorisoiduksi rajaesteeksi, joka tulee purkaa. Tämä on kuitenkin merkitty tässä sinisellä, mikä tarkoittaa sitä, että este on ratkaistu tai että maat ovat päättäneet katsoa sen loppuun käsitellyksi eivätkä jatka ratkaisun etsimistä. Tiedämme, että asiahan sinänsä ei ole ratkaistu, ja kysyisinkin, mitä tämä tarkoittaa. Onko tästä nyt niin kuin luovuttu, vai eikö tässä ole tarkoitus, että tämä este saataisiin purettua? Vierailin Torniossa viime viikolla, ja siellä kuulin, että itse asiassa Haaparannasta on muodostunut semmoinen paikka, mihin monet suomalaiset Ruotsissa työnsä tehneet [Puhemies koputtaa] muuttavat asumaan, jotta voivat käytännössä sitten asua Suomessa [Puhemies koputtaa], vaikka ovatkin kirjoilla tämän eläkkeen [Puhemies koputtaa] takia siellä Ruotsin puolella.

17.46 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on totta, että verotusasiassa on tehty paljon: sinne on tullut hyvitysmenettely, ja sinne on tullut tämmöinen vähentämismenettely. Näitä on tehty, mutta siitä huolimatta siellä kummittelee edelleenkin Suomen progressiivinen verotus, jossa lasketaan sekä Ruotsin-tulot että Suomen-tulot yhteen ja siitä määrätään veroprosentti, vaikka vero maksetaan vain Suomessa saadusta eläkkeestä. Jos siinä on otettu mukaan se Ruotsista tullut työtulo, niin meidän progressiomme nostaa sen verotuksen eläkeläisellä korkeammaksi kuin jos työtulo, mistä eläke sitten muodostuu, olisi saatu pelkästään Suomessa.

Mutta se, mikä on erittäin hyvä asia tässä pohjoismaisessa yhteistyössä, on se, että nyt siellä ovat esimerkiksi edustaja Feldt-Ranta ja edustaja Eerola, jotka ovat ainakin toista kautta — edustaja Feldt-Ranta on ehkä jo kolmatta kautta siellä. Silloin siihen tulee sem-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 28/2017 vp

moista pitkäjänteisyyttä. Hankaluushan on se, että aina neljän vuoden välein tulee katko ja ihmiset aloittavat alusta. [Välihuuto] — Niin, vaalit ovat neljän vuoden välein.

17.47 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn kyllä tähän eläkeläisten verotusta koskevaan huoleen, se tulee rajaseudullakin vahvasti esille. Kuten edustaja Mikkonen totesi, niin tällä hetkellä valtiovarainministeriössä katsotaan, että se asia olisi loppuun käsitelty. Valitettavasti meillä on olemassa useampia kymmeniä tällaisia näin sanotusti loppuun käsiteltyjä rajaesteitä, joita itse asiassa sitten Pohjoismaiden neuvosto, jossa on tämä rajaestetyöryhmä, jota vedän, on ottanut uudelleen käsitteilyyn, koska ne asiat eivät kuitenkaan ole ratkenneet ja ne täytyisi nostaa uudestaan poliittisesti agendalle ja saada niihin lopputulemakin.

Edustaja Skinnari nosti täällä aikaisemmin esille tämän TEN-T-verkoston. Kun kuitenkin me olemme täällä pohjoisessa ja teemme paljon yhteistyötä Ruotsin ja Norjan kanssa, niin miten liikenneministeri Berner näkee sen, kuinka pystyisimme saamaan myös yhteistä eurooppalaista rahoitusta näihin hankkeisiin rajat ylittävästi — Tornio—Haaparanta, Jäämeren ratahankkeet, ja varmasti muitakin on — ja toisaalta myös sitten vivuttamaan komission rahoitusta tähän enemmän kuin kansallisesti yksin?

17.48 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olimme Oslossa kokouksessa, jossa meidän puhemies järjesti 100-vuotisseminaarin, ja keskustelimme myös rajaesteistä liikenteen osalta. Edustaja Kärnä esitti, että voitaisiinko Suomen 100-vuotisjuhlavuoden kunniaksi jo saada aikaiseksi, mihinkä suuntaan tämä pohjoinen rata suuntautuu, suuntautuuko se yhteistyörata sinne Kirkkoniemeeseen vai Tromssaan. Onko mahdollista esimerkiksi näissä pyöreän pöydän liikennekeskusteluissa tämän vuoden aikana saada tähän jonkinlaisia suunnitelmia?

17.49 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä nytten näistä verkoista ruvettiin puhumaan ja ministeri Berner on täällä, niin miten tämä meritiie Ruotsiin, joka on ehdottomasti hyvä pohjoismainen hanke? Meritiie Ruotsiin kulkisi siis Vaasasta Uumajaan, ja sieltä se jatkuisi edelleen Norjaan ja sitä kautta Pohjoiselle jäämerelle, ja siellä olisi kuljetusreitti. Sitä vartenhan me tarvitsemme tietenkin rahoitusta sekä Ruotsista että Suomesta että EU:sta. Se on mittava hanke ja on jo jonkin verran jaloillaan, mutta onko tämä asia nyt tällä hetkellä ollut millään tavalla esillä ministeriössä ja menossa eteenpäin? Ministeri tuntee asian erittäin hyvin, ja me tietenkin odotamme sitä, että pääsemme toteuttamaan tätä asiaa, koska se hyödyttäisi meitä kaikkia ja mahdollisesti toisi tuloja sekä Norjalle, Ruotsille että Suomelle Kiinan kautta, koska myös Kiina on erittäin kiinnostunut ollut tästä meritiiestä. Se on nimenomaan tavarankuljetuksen osalta ja meidän vientiteollisuuden osalta erittäin tärkeä asia.

17.51 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohjoismaiset pääministerit ovat linjanneet, että Pohjoismaat ovat maailman eniten integroitu alue, ja se tavoite on meille erittäin vaativa. Meidän pitäisi sekä ministerineuvostossa että Pohjoismaiden neuvostossa miettiä, mitä se tarkoittaa: mitä se tarkoittaa yhteisille työmarkkinoille, mitä se tarkoittaa koulutukselle, mitä se tarkoittaa sosiaalipoliitikalle, mitä se tarkoittaa liikenteessä, mutta ennen kaikkea, mitä se tarkoittaa kansalaisel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 28/2017 vp

le ja elinkeinoelämälle ja mitä se tarkoittaa meidän yhteiskuntien yhteiselle eteenpäinviemiselle? Se lause sisältää erittäin suuren vaatimuksen meille jokaiselle.

Ministerineuvostoa on uudistettu, ja yhteistyötä on viety suuntaan, jossa se on joustavampaa ja jossa pystytään myöskin paremmin ottamaan niin sanottuja ad hoc -asioita esille, kuten viime vuonna maahanmuuttokysymykset, ja nyt on tehty paljon töitä nimenomaan polttoaine- ja energiakysymysten äärellä ja liikenteen viemiseksi enemmän vapaa-muotoisen yhteistyön äärellä eteenpäin.

G20-yhteistyö ei ole edennyt yhtä hyvin. Se johtunee ehkä myöskin siitä, että Ruotsi suhtautuu hyvin varauksellisesti tähän kysymykseen eikä ole ollut niin halukas viemään Pohjoismaita kokonaisuutena, kun taas ehkä Norjassa ja Tanskassa suhtauduttaisiin avoimemmin. Tätä kysymystä me viemme tunnustelevasti koko ajan eteenpäin, mutta en näe siinä suurta liikkumista nopeasti.

Onko meillä enemmän hyödynnettävissä? On, ehdottomasti. Biopolttoaineiden jakeluvetoitteessa voidaan tehdä hallitusten välistä yhteistyötä ja sitä kautta synnyttää yhteinen markkina. Voidaan luoda yhtenäisiä lippujärjestelmiä ja sitä kautta parantaa meidän kansalaisten liikkuvuutta. Voidaan yhtäaikaaisesti viedä 5G:tä eteenpäin ja sitä kautta mahdollistaa digitalisaatio ja huolehtia yhtenäisistä tietoturvamahdollisuuksista.

Verotuksen osalta meillä on erittäin suuria haasteita johtuen meidän hyvin erilaisista verotusjärjestelmistä. Tiettyyn pisteeseen olemme pystyneet ratkaisemaan niitä kysymyksiä, mutta meillä on vielä haasteita, jotka menevät tosi syvälle meidän verojärjestelmiin, ja niiden ratkaisemiseksi me teemme töitä meidän valtiovarainministereiden yhteistyöfoorumeissa.

TEN-T-kokonaisuus on meillä ollut esillä, mutta se on tällä hetkellä ennen kaikkea Suomen ja Ruotsin välinen keskustelu, voimmeko me saada meidän TEN-T-verkkoamme ulottumaan arktiseen ja voidaanko sitä kautta saada paremmin EU:ta ja komissiota mukaan myöskin rahoitusinstrumentteihin.

Jäämeren rata on ennen kaikkea ollut Norjan ja Suomen välisissä keskusteluissa, ja siinä toivottavasti päästään yhteisymmärrykseen. Me tarvitsemme kyllä sen rahoitusratkaisun näkemisen, miten se tapahtuisi, ja tässä Suomella on omia haasteita. Norjan rahoituskyky on parempi kuin meidän.

Sitten Motorways of the Sea -hanke. Se etenee kyllä hyvin, se on tällä hetkellä virkamiestasolla hyvässä hallinnassa, ja uskoisin, että siinä me olemme kyllä pääsemässä monta askelta kerralla eteenpäin.

Niin kuin edustaja Östman totesi, pohjoismainen yhteistyö on myönteinen asia. Meillä ovat kaikki hallitukset erittäin sitoutuneita tähän yhteistyöhön, ja meillä on hyvä henki ministerineuvostossa, mikä toivottavasti myöskin heijastuu siihen työhön, joka sitten neuvostossa nähdään, ja myöskin neuvostolle päin päästään raportoimaan.

17.54 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kulmuni kysyi työmarkkinajärjestöistä pohjoismaisella akselilla, miten ne voitaisiin saada vielä pontevammin tähän mukaan. Sen tiedän, että ne tekevät yhteistyötä, mutta kun käyn keskustelua meidän kotimaisten työmarkkinajärjestöjen edustajien kanssa, niin vien tätä viestiä eteenpäin ja kysyn, miten he voisivat edistää näiden ongelmien ratkaisemista ja viedä sitä omilla organisaatioissaan eteenpäin.

Edustaja Eerola, täällä oli viime syksynä kotouttamisesta vastaavien ministereitten kokous Helsingissä, olin puheenjohtajana siinä. Minulta kysyttiin ennen sitä kokousta niin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 28/2017 vp

kuin evästyksenä, mitä aiheita Suomi haluaa nostaa keskusteluun. Esitin pääsihteeri Høybråtenille silloin, että voitaisiin keskustella siitä, minkä takia tiettyjen etnisten ryhmien työttömyysaste on niin korkea, miksi he eivät työllisty. Tämä oli teemana. Toki tässä keskustelussa paljastui se, että tavallaan konkreettasia oli hyvin vähän. Suomi oli oikeastaan ainoa, joka esitti jotain uutta, konkreettista, ja se oli tämä SIB-malli eli vaikuttavuusinvestointi, jota nyt ollaan viemässä eteenpäin. Tämä ei koske pelkästään kotouttamista, vaan tätä voidaan soveltaa myös pitkäaikaistyöttömyyteen ylipäättäen. Itse pidän sitä hyvänä, eli yritykset, toimijat, yhteisöt voivat ottaa vastuuta taloudellisesti siitä, ja maksetaan vasta sitten, kun tulee tuloksia. Tämä kiinnosti kovasti muita Pohjoismaita, koska tämä oli oikeastaan ainoa konkreettinen esitys. Itse odotin sitä, että Ruotsista, jolla on pitkät kokemukset kotouttamisesta, olisi tullut konkreettasia meille päin, mutta ei kovin paljoa tullut. Eli tässä on kyllä petraamisen paikka mielestäni.

Vielä edustaja Skinnarin kysymykseen, miten Poul Nielsonin työn jatko. Jos rajaesteistä puhutaan, siellä oli yksi konkreettinen suositus häneltä, ja se oli tällainen: "Rajaesteneuvoston työtä täydennetään tutkimalla mahdollisuuksia löytää rajatulle ja erikseen määritellylle joukolle ihmisiä räätälöityjä ratkaisuja vakiintuneiden järjestelmien välille. Tällainen tutkimus tulisi tehdä yhteispohjoismaisena toimeksiantona, jota hallitukset tukisivat suoraan." Ja kuten äsken sanoin, näitä selvitetään ja valmistellaan työelämälalla. Toivottavasti jotain konkreettistakin tulee, koska muutenhan tämä on ihan turhaa, jos ei mitään konkreettasia tapahdu.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely päättyi.